

**Postanowienie Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 3 października 2002 r.**

III SW 21/02

Nie jest dopuszczalne prowadzenie wspólnego rachunku bankowego przez partię polityczną i inne podmioty, bowiem jest to sprzeczne z zasadą jawności źródeł finansowania tych partii (art. 23a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.).

Przewodniczący SSN Józef Iwułski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Beata Gudowska, Jerzy Kuźniar, Zbigniew Myszkowski, Herbert Szurgacz, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 października 2002 r. sprawy ze skargi Polskiego Ruchu Ułwaszczeniowego na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 sierpnia 2002 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e n i e

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 5 sierpnia 2002 r., podjętą na podstawie art. 38a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.), postanowiła odrzucić sprawozdanie Polskiego Ruchu Ułwaszczeniowego o źródłach pozyskania środków finansowych w 2001 r. W uzasadnieniu tej uchwały Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła w szczególności, iż: „z analizy sprawozdania finansowego wynika, że partia Polski Ruch Ułwaszczeniowy uzyskała w 2001 r. przychody/wpływy w wysokości 2.339,74 zł. W ramach zgromadzonych środków wpłaty od osób fizycznych wyniosły 2.339,74 zł, a wpłaty własne partii - 2.251,45 zł”. Następnie, w wyniku uzyskania w trybie art. 34a ust. 2 ustawy o partiach politycznych stosownego wyjaśnienia tej partii,

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, iż: „z wyjaśnień złożonych przez przewodniczącego partii wynika, że partia w badanym okresie udostępniła swój rachunek bankowy Stowarzyszeniu V. do gromadzenia jego wpływów w zamian za pokrywanie kosztów utrzymania konta bankowego Polskiego Ruchu Uwłaszczeniowego. Stanowi to naruszenie art. 24 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, określających dopuszczalne źródła finansowania partii”. Ponadto, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła również, że: „w złożonym sprawozdaniu błędnie wykazano wydatki poniesione na wybory wewnątrzpartyjne, jako wydatki poniesione z Funduszu Wyborczego, którego nie utworzono”.

W skardze na powyższą uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 sierpnia 2002 r., mocą której postanowiła ona odrzucić sprawozdanie Polskiego Ruchu Uwłaszczeniowego o źródłach pozyskania środków finansowych w 2001 r., wniesionej w trybie art. 38b ustawy o partiach politycznych, Polski Ruch Uwłaszczeniowy podniósł w szczególności, iż: po pierwsze - zarzuty sformułowane w zaskarżonej uchwale Państwowej Komisji Wyborczej dotyczą ‘tak małych kwot finansowych, że mało poważne jest tak pryncypialne ich rozpatrywanie przez najwyższe organy państwowe’; po drugie - wyjaśniło ono, że: „W 1999 r. Stowarzyszenie Patriotyczne V., zajmujące z nami lokal, zwróciło się do nas o udostępnienie na swoje wpłaty naszego konta. (...) Po naszej zgodzie Bank przyjął tę propozycję i w okresie sprawozdawczym wpłacono na to konto z tego Stowarzyszenia 1.187 zł 33 gr. Stan wspólnego konta bankowego na koniec okresu sprawozdawczego 2.339 zł 74 gr. (...) Po negatywnej opinii PKW, dla jasności konta bankowego poleciliśmy rozwiązać wspólnotę konta z V., oddać pieniądze zaprzyjaźnionego Stowarzyszenia oraz zmienić konto na bank o niskich kosztach obsługi”; oraz po trzecie - w rezultacie Polski Ruch Uwłaszczeniowy zwrócił się do Sądu Najwyższego: „o przywrócenie zdroworozsądkowego myślenia w sprawie rozliczenia finansowego naszej partii odrzuconego przez PKW i uznanie go za przyjęte”.

W odpowiedzi na powyższą skargę, Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała swoje stanowisko w sprawie i dodatkowo wyjaśniła, że: „Państwowa Komisja stoi na stanowisku, że katalog źródeł finansowania partii politycznych został w sposób wyczerpujący wymieniony w art. 24 i nast. ustawy o partiach politycznych. (...) W świetle art. 25 ust. 1 ustawy partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez osoby fizyczne, z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 tego artykułu, art. 24 ust. 4 i 7, art. 28 ust. 1 oraz przepisów ustawy dotyczących wyborów do

Sejmu RP i do Senatu RP w zakresie dotacji podmiotowej. W świetle tych przepisów nie jest możliwe pozyskiwanie przez partię polityczną środków finansowych od osoby prawnej ani od jednostki organizacyjnej, której przepisy szczególne nadają osobowość prawną. Taką jednostką w świetle art. 17 i nast. ustawy z dnia 10 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 20, poz. 104 z późn. zm.) jest stowarzyszenie zwykłe. Polski Ruch Uwłaszczeniowy (...) udostępnił w 1999 r. swoje konto bankowe Stowarzyszeniu Patriotycznemu V. w zamian za pokrywanie przez to stowarzyszenie kosztów prowadzenia rachunku bankowego partii, co stanowi pośrednie finansowanie partii politycznej przez jednostkę posiadającą osobowość prawną, niedozwolone przez przepisy ustawy o partiach politycznych. Nadto, (...) obowiązek gromadzenia przez partię polityczną środków finansowych jedynie na rachunkach bankowych oznacza zakaz prowadzenia wspólnego rachunku bankowego przez partię polityczną i inne podmioty. Taką interpretację uzasadnia także art. 23a ustawy, na podstawie którego źródła finansowania partii politycznej są jawne”. W tej sytuacji, Państwowa Komisja podtrzymała swoje stanowisko w sprawie naruszenia przez Polski Ruch Uwłaszczeniowy art. 24 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, co też stanowiło podstawę do odrzucenia sprawozdania finansowego tej partii (art. 38a ustawy o partiach politycznych).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jedną z istotnych gwarancji mających zapewnić skuteczną realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych), jest wprowadzony art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w sposób jednoznaczny i enumeratywny zarazem wykaz dopuszczonych przez ustawodawcę źródeł finansowania partii politycznych. Ponadto, art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych wyraźnie stanowi, że „partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez osoby fizyczne”, z zastrzeżeniami wyłącznie tych wyjątków, o których mowa w przepisach art. 25 ust. 2, art. 24 ust. 4, art. 24 ust. 7 i art. 28 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Naruszenie obowiązujących w tym zakresie przepisów ustawowych (bez względu na kwoty jakich naruszenie to dotyczy - *sic!*) przesądza - stosownie do dyspozycji art. 38a ust. 1 pkt 1 i art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych - o obowiązku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego partii politycznej.

W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że partia Polski Ruch Uwłaszczeniowy naruszyła obowiązujące przepisy ustawowe dotyczące przyjmowania środków finansowych od innych podmiotów (art. 25 ust. 1 oraz 2 i ust. 7 oraz art. 28 ust. 1 ustawy o partiach politycznych), skoro: po pierwsze - udostępniła w 1999 r. swoje konto bankowe Stowarzyszeniu Patriotycznemu V. w zamian za pokrywanie przez to Stowarzyszenie kosztów prowadzenia rachunku bankowego partii, co stanowiło formę pośredniego finansowania tej partii politycznej przez jednostkę posiadającą osobowość prawną, a to jest niedozwolone przez przepisy ustawy o partiach politycznych; oraz po drugie - na co trafnie zwróciła także uwagę Państwowa Komisja Wyborcza w swej odpowiedzi na skargę partii Polski Ruch Uwłaszczeniowy w niniejszej sprawie - z obowiązku gromadzenia przez partię polityczną środków finansowych jedynie na rachunkach bankowych (art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych) wynika równocześnie, że nie jest dopuszczalne prowadzenie wspólnego rachunku bankowego przez partię polityczną i inne podmioty, bowiem byłoby to sprzeczne z określoną w art. 23a ustawy o partiach politycznych zasadą jawności źródeł finansowania tych partii.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 516 KPC w związku z art. 34b ust. 2 i art. 38b ustawy o partiach politycznych orzekł jak w sentencji.

=====